

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (tredje avdelningen)
den 1 april 2004

Mål T-198/02

N
mot
Europeiska gemenskapernas kommission

”Tjänstemän – Disciplinåtgärder – Avsättning från tjänsten utan indragning av rätten till avgångspension – Motivering – Rätten till försvar – Proportionalitet – Underlåtelse att iakttä de frister som föreskrivs i artikel 7 i bilaga IX till tjänsteföreskrifterna – Artikel 12 första stycket tjänsteföreskrifterna”

Fullständig text på franska.....II - 507

Saken: Talan angående dels en begäran om ogiltigförklaring av beslut fattat den 25 februari 2002 av kommissionens tillsättningsmyndighet att vidta en disciplinåtgärd mot sökanden i form av avsättning från tjänsten utan minskning eller indragning av rätten till avgångspension i enlighet med artikel 86.2 f i tjänsteföreskrifterna för Europeiska gemenskapernas tjänstemän, dels en begäran om skadestånd.

Beslut: Kommissionen förpliktas att till sökanden utge ett belopp av 700 euro som ersättning för ideell skada som sökanden lidit. Talan ogillas i övrigt. Kommissionen skall bära sina egna rättegångskostnader och ersätta en sjättedel av sökandens rättegångskostnader under detta förfarande och under det interimistiska förfarandet. Sökanden skall bära fem sjättedelar av sina rättegångskostnader under detta förfarande och under det interimistiska förfarandet.

Sammanfattning

*1. Tjänstemän – Disciplinåtgärder – Straffrättsliga förfaranden som inletts mot den berörde vid nationell domstol – Tillsättningsmyndighetens rätt att grunda sitt avgörande på vad brottmålsdomstolen fastställt i sitt slutliga beslut med avseende på faktiska omständigheter
(Tjänsteföreskrifterna artikel 88 femte stycket)*

*2. Tjänstemän – Disciplinåtgärder – Sanktionsåtgärd – Proportionalitetsprincipen – Begrepp – Tillsättningsmyndighetens fria skön – Domstolsprövning – Gränser
(Tjänsteföreskrifterna artiklarna 86–89)*

*3. Tjänstemän – Rättigheter och skyldigheter – Iakttagande av tjänstens anseende – Omfattning
(Tjänsteföreskrifterna artikel 12 första stycket)*

4. *Tjänstemän – Disciplinåtgärder – Oavhängighet mellan disciplinåtgärder och straffrättslig påföljd*

5. *Tjänstemän – Beslut som går någon emot – Disciplinåtgärd – Motiveringsskyldighet – Omfattning
(Tjänsteföreskrifterna artikel 25 andra stycket)*

6. *Tjänstemän – Disciplinåtgärder – Disciplinärt förfarande – Åsidosättande av rätten till försvar – Följder
(Tjänsteföreskrifterna bilaga IX)*

7. *Tjänstemän – Disciplinåtgärder – Sanktionsåtgärd – Försvårande omständigheter – Omständigheter som är oberoende av den berördes vilja – Omfattas inte
(Tjänsteföreskrifterna bilaga IX)*

8. *Tjänstemän – Disciplinåtgärder – Förfarande vid disciplinnämnd – Frist som fastställs i artikel 7 i bilaga IX – Icke tvingande tidsfrister – Har inte iakttagits – Följder
(Tjänsteföreskrifterna bilaga IX artikel 7)*

9. *Tjänstemän – Institutionernas utomobligatoriska ansvar – Villkor – Fel av administrationen – Skada – Kausalitetssamband*

1. För att fastställa de faktiska omständigheterna som gett tillsättningsmyndigheten anledning att vidta en disciplinåtgärd mot en tjänsteman har tillsättningsmyndigheten rätt att utgå från vad som fastställts i faktiska hänseenden i ett straffrättsligt beslut som vunnit laga kraft.

(se punkterna 42 och 43)

Hänvisning till domstolen den 29 januari 1985 i mål 28/83, F mot kommissionen, REG 1985 s. 275, punkt 34; förstainstansrätten den 18 december 1997 i mål T-12/94, Daffix mot kommissionen, REGP 1997 s. I-A-453 och s. II-1197, punkt 64; förstainstansrätten den 21 november 2000, i mål T-23/00, A mot kommissionen, REGP 2000, s. I-A-263 och s. II-1211, punkt 37; förstainstansrätten den 5 december 2002 i mål T-277/01, Stevens mot kommissionen, REGP 2002, s. I-A-253 och s. II-1273, punkt 76

2. Tillämpning av proportionalitetsprincipen i disciplinära ärenden inbegriper två sidor. Det ankommer för det första på tillsättningsmyndigheten att välja lämplig sanktionsåtgärd när de omständigheter som ligger tjänstemannen till last är fastställda. Gemenskapsdomstolarna kan härvid inte ändra tillsättningsmyndighetens val av disciplinpåföljd om inte den valda åtgärden är oproportionerlig i förhållande till de omständigheter som läggs tjänstemannen till last.

Tillsättningsmyndigheten skall å andra sidan fastställa sanktionsåtgärden med utgångspunkt i en helhetsbedömning av alla konkreta omständigheter och alla omständigheter som är särskilda i varje enskilt fall. Artiklarna 86–89 i tjänsteföreskrifterna innehåller inga föreskrifter om ett fastställt förhållande mellan de disciplinåtgärder som är angivna där och olika slags underlåtelser som tjänstemännen kan göra sig skyldiga till och dessa artiklar innehåller inte uppgifter om i vilken mån försvårande eller förmildrande omständigheter skall inverka på valet av åtgärd.

Gemenskapsdomstolarnas prövning begränsas därför till frågan huruvida tillsättningsmyndighetens bedömning av försvårande och förmildrande omständigheter har gjorts på ett proportionerligt sätt och domstolen kan inte ersätta tillsättningsmyndighetens bedömning med sin egen med avseende på de värderingar denna gett uttryck för.

(se punkterna 51–54)

Hänvisning till domstolen den 4 februari 1970 i mål T-13/69, Van Eick mot kommissionen, REG 1970, s. 3, punkterna 24 och 25; domstolen den 30 maj 1973 i mål 46/72, De Greef mot kommissionen, REG 1973, s. 543, punkterna 43–46; domen i det ovannämnda målet F mot kommissionen, punkt 34; domstolen den 5 februari 1987 i mål 403/85, F mot kommissionen, REG 1987, s. 645, punkt 26; förstainstansrätten den 7 mars 1996 i mål T-146/94, Williams mot revisionsrätten, REGP 1996, s. I-A-103 och s. II-329, punkterna 107 och 108; förstainstansrätten den 19 mars 1998 i mål T-74/96, Tzoanos mot kommissionen, REGP 1998, s. I-A-129 och s. II-343, punkt 352, fastställd av domstolen den 8 november 1999 i mål C-191/98 P, Tzoanos mot kommissionen, REG 1999, s. I-8223

3. I artikel 12 första stycket i tjänsteföreskrifterna åläggs tjänstemännen att avstå från varje handling som kan skada tjänstens anseende. Denna bestämmelse syftar till att säkerställa att gemenskapens tjänstemän agerar på ett sådant sätt att de ger ett värdigt intryck som överensstämmer med det särskilt korrekta och respektabla uppträdande som kan förväntas av personalen i en internationell organisation.

(se punkt 55)

Hänvisning till förstainstansrätten den 15 maj 1997 i mål T-273/94, N mot kommissionen, REGP 1997, s. I-A-97 och s. II-289, punkt 127

4. De straffrättsliga och disciplinära förfarandena är oberoende av varandra och har olika ändamål. Tillsättningsmyndigheten kan därför inte vara bunden av bedömningen av försvarande och förmildrande omständigheter som domstolen gjort i brottmålet. Vidare kan disciplinåtgärder vidtas även om straff inte utdöms i brottmål. Det förhållandet att samma omständigheter medför disciplinåtgärder men inte ger upphov till att straff utdöms i brottmål betyder inte att disciplinåtgärden är oproportionerlig eller uppenbart felaktig.

Brottmålsförfarandet har nämligen betydelse för att sådana bestämmelser om upprätthållande av ordningen iaktas som föreskrivs för att säkerställa att samhället i sin helhet fungerar väl. Det disciplinära förfarandet avser däremot endast att de regler skall iaktas som skall säkerställa att en institution fungerar väl. På grund av att de syftar på lika saker, ger dessa regler upphov till olika sanktionsåtgärder. Om ett och samma uppträdande strider mot både en straffrättslig och en disciplinär bestämmelse skall disciplinåtgärden bestämmas med ledning av den disciplinära ordningen och inte med ledning av den straffrättsliga sanktionsåtgärden. När den disciplinära myndigheten väljer en lämplig disciplinåtgärd, kan den därför inte vara skyldig att beakta straffrättsliga sanktionsåtgärder som beslutats i samband med ett straffrättsligt förfarande som gällde samma person.

(se punkterna 57, 58 och 98)

Hänvisning till förstainstansrätten den 16 juli 1998 i mål T-144/96, Y mot parlamentet, REGP 1998, s. I-A-405 och s. II-1153, punkt 38

5. Den motiveringsskyldighet som föreskrivs i artikel 253 EG och upprepas i artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna är en grundläggande princip i gemenskapsrätten som syftar till att ge den berörda parten de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat och att göra det möjligt för domstolen att pröva beslutets lagenlighet.

Motiveringen av en rättsakt skall inte bedömas endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och reglerna på det ifrågavarande området. Ett beslut är därför tillräckligt motiverat när det fattats i ett sammanhang som den berörde tjänstemannen känner till, vilket ger honom möjlighet att förstå omfattningen av den åtgärd som vidtagits med avseende på honom.

Om den disciplinåtgärd som vidtagits av tillsättningsmyndigheten är strängare än disciplinnämndens förslag skall beslutet innehålla noggranna uppgifter om de skäl som gett tillsättningsmyndigheten anledning att avvika från disciplinnämndens förslag.

Tillsättningsmyndighetens motiveringsskyldighet innebär att den är skyldig att även ange de faktiska och rättsliga förhållanden som lagligen kan läggas till grund för beslutet och de överväganden som ligger till grund för detta. Denna skyldighet innebär därmed inte att alla punkter i faktiska och rättsliga avseenden som den berörde gjort gällande under förfarandet skall diskuteras.

(Se punkterna 69, 70, 95 och 109)

Hänvisning till domstolen den 26 november 1981 i mål 195/80, Michel mot parlamentet, REG 1981, s. 2861, punkt 22; domstolen den 17 januari 1984 i de förenade målen 43/82 och 63/82, VBVB och VBBB mot kommissionen, REG 1984, s. 19, punkt 22, svensk specialutgåva, volym 7, s. 437; domstolen den 21 juni 1984 i mål 69/83, Lux mot revisionsrätten, REG 1984, s. 2447, punkt 16; domstolen den 29 januari 1985 i det ovannämnda målet F mot kommissionen, punkt 35; förstainstansrätten den 20 mars 1991 i mål T-1/90, Pérez-Mínguez Casariego mot kommissionen, REG 1991, s. II-143, punkt 73; det ovannämnda målet Y mot parlamentet, punkt 23; förstainstansrätten den 17 maj 2000 i mål T-203/98, Tzikis mot kommissionen, REGP 2000, s. I-A-91 och s. II-393, punkt 32; förstainstansrätten den 16 april 2002 i mål T-51/01, Fronia mot kommissionen, REGP 2002, s. I-A-43 och s. II-187, punkt 66; förstainstansrätten den 26 november 2002 i mål T-103/01, Cwik mot kommissionen, REGP 2002, s. I-A-229 och s. II-1137, punkt 63

6. Med avseende på rätten till försvar har den tjänsteman som är föremål för ett disciplinärt förfarande i princip rätt att ta ställning till de handlingar som tillsättningsmyndigheten lagt till grund. Om tjänstemannen emellertid inte getts tillfälle att utöva denna rätt, kan ett sådant åsidosättande av rätten till försvar leda till att den åtgärd som vidtagits mot honom ogiltigförklaras endast om förfarandet hade kunnat leda till ett annat resultat om denna oegentlighet inte hade förelegat.

(se punkt 103)

Hänvisning till domstolen den 29 oktober 1980 i de förenade målen 209/78–215/78 och 218/78, Van Landewyck m.fl. mot kommissionen, REG 1980 s. 3125, punkt 47; svensk specialutgåva, volym 5, s. 345, domstolen den 21 mars 1990, i mål C-142/87, Belgien mot kommissionen, REG 1990, s. I-959, punkt 48; svensk specialutgåva, volym 10, s. 369, domstolen den 18 oktober 2001 i mål C-241/00 P, Kish Glass mot kommissionen, REG 2001, s. I-7759, punkt 36

7. Disciplinåtgärder kan inte göras mer omfattande på grund av omständigheter som är oberoende av den berördes vilja och som han inte har något inflytande över, såsom den uppmärksamhet vissa handlingar har fått i massmedia. Att göra disciplinåtgärder mer omfattande på sådana grunder skulle nämligen vara detsamma som att göra tillsättningsmyndighetens åtgärd beroende av slumpmässiga faktorer och att låta beslutet påverkas av godtycke.

(se punkt 103)

8. De frister som föreskrivs i artikel 7 i bilaga IX till tjänsteföreskrifterna är inte slutgiltiga. I dessa anges en regel för god förvaltningssed som syftar till att i både administrationens och tjänstemännens intresse undvika oerättigade förseningar när det slutliga beslutet i det disciplinära förfarandet fattas. Härav följer att de disciplinära myndigheterna är skyldiga att genomföra det disciplinära förfarandet skyndsamt och att handla på ett sådant sätt att följdåtgärder inträder inom rimlig tid efter den föregående handlingen.

Om dessa frister inte iakttas kan den berörda institutionen göras ansvarig för den skada som eventuellt förorsakas de berörda, men detta påverkar inte i sig giltigheten hos den disciplinåtgärd som vidtagits efter utgången av fristen. Syftet med den ovannämnda bestämmelsen är nämligen att begränsa en period av osäkerhet med avseende på situationen för den person som är föremål för ett disciplinärt förfarande. Endast när särskilda villkor är uppfyllda, vilket till exempel kan medföra att rätten till försvar åsidosätts, kan den omständigheten att de ovannämnda fristerna inte iakttagits medföra att en rättsakt som beslutats för sent är ogiltig.

(se punkterna 124, 125 och 135)

Hänvisning till domen i det ovannämnda målet Van Eick mot kommissionen, punkterna 3–7; domstolen den 29 januari 1985 i det ovannämnda målet F mot kommissionen, punkt 30; domstolen den 19 april 1988 i de förenade målen 175/86 och 209/86, M mot rådet, REG 1988, s. 1891, punkt 16; förstainstansrätten den 17 oktober 1991 i mål T-26/89, de Compte mot parlamentet, REG 1991 s. II-781, punkt 88; förstainstansrätten den 4 maj 1999 i mål T-242/97, Z mot parlamentet, REGP 1999 s. I-A-77 och s. II-401, punkterna 40 och 41, fastställd av domstolen den 27 november 2001 i mål C-270/99 P, Z mot parlamentet, REG 2001 s. I-9197; förstainstansrätten den 3 juli 2001 i de förenade målen T-24/98 och T-241/99, E mot kommissionen, REGP 2001 s. I-A-149 och s. II-681, punkterna 52 och 56; förstainstansrätten den 30 maj 2002 i mål T-197/00, Onidi mot kommissionen, REGP 2002 s. I-A-69 och s. II-325, punkt 96

9. För att gemenskaperna skall vara ansvariga förutsätts att flera villkor är uppfyllda med avseende på det rättsstridiga handlande som läggs institutionerna till last, den verkliga skadan och kausalitetssamband mellan handlandet och den åberopade skadan.

(se punkt 134)

Hänvisning till domstolen den 1 juni 1994 i mål C-136/92 P, kommissionen mot Brazzelli Lualdi m.fl., REG 1994 s. I-1981, punkt 42; förstainstansrätten den 6 juli 1995 i mål T-36/93, Ojha mot kommissionen, REGP 1995 s. I-A-161 och s. II-497, punkt 130; förstainstansrätten den 18 mars 1997, i mål T-35/96, Rasmussen mot kommissionen, REGP 1997 s. I-A-61 och s. II-187, punkt 82; förstainstansrätten den 18 december 1997 i mål T-142/95, Delvaux mot kommissionen, REGP 1997 s. I-A-477 och s. II-1247, punkt 109